

Η ΕΠΙΜΕΛΗΤΡΙΑ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ ΠΟΥ ΕΧΕΙ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΕΙ ΠΟΤΕ
ΓΙΑ ΤΟΝ ΜΕΓΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟ, ΣΟΦΙ ΝΤΕΚΑΝ, ΕΞΗΓΕΙ:

"Έτσι φέραμε τον Αλέξανδρο στο Λούβρο"

Του Γιώργου Αρχιμανδρίτη για την εφημερίδα "Τα Νέα"

Παρίσι, στα εγκαίνια της πολυαναμενόμενης έκθεσης "Στο Βασίλειο του Μεγάλου Αλεξανδρου - Η Αρχαία Μακεδονία". Μετά την ξενάγηση των Ελλήνων και Γάλλων επίσημων προσκεκλημένων, η Γαλλίδα επιμελήτρια της έκθεσης και υπεύθυνη του Τμήματος Ελληνικών, Ερευνουσικών και Ρωμαϊκών Αρχαιοτήτων του Μουσείου, Σοφί Ντεκάν, με βλέψιμα εμφανώς πουρασμένο αλλά γεμάτο ικανοποίηση, μας μιλά για τη μοναδική αυτή έκθεση που το διεθνές κοινό θα μπορεί να επισκεφθεί μέχι τις 16 Ιανουαρίου του 2012. Η έκθεση συνδιοργανώθηκε από το Μουσείο του Λούβρου και το ελληνικό υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού, με χορηγό, από ελληνικής πλευράς, το Ιδρυμα Σταύρος Νιάρχος, καθώς και το Ιδρυμα Ι.Φ. Κωστόπουλου (για τον κατάλογο της έκθεσης) και το Ιδρυμα Μειζονος Ελληνισμού (επιστημονική χορηγία). Τη διοργάνωση στήριξε επίσης το γραφείο του ΕΟΤ στο Παρίσι.

Σοφί Ντεκάν, πότε γεννήθηκε η ιδέα αυτής της έκθεσης;

Πριν από περίπου επτά χρόνια. Ήξερα ότι η Βόρεια Ελλάδα ήταν πολύ πλούσια σε αρχαιολογικά ευρήματα, πρόγμα άγνωστο στο γαλλικό κοινό, παρά τις πολύ σημαντικές ανακαλύψεις που έγιναν ιδιαίτερα από το 1977 και μετά. Διοργανώσαμε λοιπόν στο Λούβρο ένα συνέδριο για να παρουσιάσουμε στους επιστήμονες και στο κοινό δείγματα ελληνικής ζωγραφικής που βρέθηκαν σε υπέροχα διακοσμημένους νεοανακαλυφθέντες αρχαίους τάφους της περιοχής. Ο Ανρί Λουαρέτ, μάλιστα, ο πρόεδρος-διευθυντής του Λούβρου, εξέφρασε την επιθυμία να γνωρίσει ο προσωπικά την περιοχή της Βόρειας Ελλάδας. Εποι., τον Δεκέμβριο του 2005 πήγαμε μαζί στην Ελλάδα, στο Δίον, στη Βεργίνα, στη Θεσσαλονίκη, στα Στάγειρα, στην Αμφίπολη και άλλους και μαζί με άλλους Έλληνες συναδέλφους του δειξαμε ότι θα μπορούσε να γίνει μια έκθεση στο Λούβρο σε συνεργασία με τα ποι σημαντικά μουσεία της Βόρειας Ελλάδας. Όταν είδε τις δυνατότητες που υπήρχαν, δέχτηκε αιμέσως.

Το θέμα της έκθεσης εσείς το είχατε ήδη σκεφτεί...

Ναι. Θέλαμε να παρουσιάσουμε την ιστορία της αρχαίας Μακεδονίας από τον 15ο αι. π.Χ. μέχρι τις αρχές του 5ου αι. μ.Χ. Ήξερα ότι υπήρχαν πολλές δυνατότητες για μια τέτοια έκθεση, γιατί, ήδη από τον 19ο αι., το Λούβρο είχε στην κατοχή του πολλά ευρήματα από την περιοχή, αφού οι πρωτοπόροι της μακεδονικής αρχαιολογίας ήταν Γάλλοι. Στην αρχή οι αρχαιολογικές ανακαλύψεις γινόταν εντελώς τυχαία. Οι πρόξενοι της Θεσσαλονίκης που είχαν καλές σχέσεις με τις τοπικές αρχές και την Εκκλησία αποκτούσαν κατά τη διάρκεια της θητείας τους διάφορα αρχαιολογικά ευρήματα που εβρισκαν, για παράδειγμα, στους τοίχους των αγροτόσπιτων...

Η επιστημονική και οργανωμένη όμως

αρχαιολογική έρευνα άρχισε το 1855 με τον Λεόν Εζέ...

Ακριβώς. Ο Εζέ ήταν ένας Γάλλος αρχαιολόγος, ο οποίος μάλιστα μιλούσε ελληνικά, και στον οποίον ο Ναπολέοντας Γ' ανέθεσε να πάει να μελετήσει τα Φάρσαλα και τους Φιλίππους ως τόπους μεγάλων ρωμαϊκών μαχών. Ο Εζέ δέχτηκε, ζητώντας όμως τη δυνατότητα να κάνει και ανασκαφές. Έτσι ανακάλυψε δύο πτέρυγες του παλατιού της Βεργίνας και τους δύο μακεδονικούς τάφους των Αιγών και της Πύδνας. Μια άλλη σημαντική περίοδος στην ιστορία των ανασκαφών στη Βόρεια Ελλάδα ήταν ο Α' Παγκόσμιος Πόλεμος, καθώς όταν ο γαλλικός και ο αγγλικός στρατός βρίσκονταν στην περιοχή της Θεσσαλονίκης, συχνά έβρισκαν αρχαία άσταν έσκαψαν στο σημείο όπου στρατοπέδευαν. Το 1916 δημιουργήθηκε η Αρχαιολογική Υπηρεσία του Στρατού της Ανατολής για να ελέγχει τις ανασκαφές αυτές, τα ευρήματα των οποίων μοιράστηκαν στη Θεσσαλονίκη και το Λούβρο. Αυτά τα ευρήματα συγκεντρώνονται σήμερα για πρώτη φορά από την εποχή εκείνη. Είναι πολύ σημαντική στιγμή για την αρχαιολογία.

Γιατί η υλοποίηση της έκθεσης πήρε πολύ χρόνο;

Η έκθεση περιέχει άγνωστα ευρήματα, πολλά από τα οποία είναι πολύ πρόσσφατα. Κι έπειτα, τον σχεδιασμό της τον κάναμε μαζί με τους Έλληνες συναδέλφους μας. Εποι., από το ελληνικό υπουργείο Πολιτισμού ορίστηκαν τρεις επιμελητές, η Πολυξένη Αδάμη-Βελένη, η Λιλιαν Αχιλλαρά και η Μαρία Ακαμάτη. Συμμετείχαν και άλλοι οι διευθυντές των εφορειών προϊστορικών και κλασικών αρχαιοτήτων, και οι καθηγητές Αρχαιολογί-

της αρχαίας Μακεδονίας. Στο δεύτερο μέρος απολογισμούμε την ιστορία χρονολογικά από τον 15ο αι. π.Χ. μέχρι το τέλος του δου αι. π.Χ. Το τρίτο μέρος είναι αφιερωμένο στη δυναστεία των Τεμενιδών (5ος αι. π.Χ. - 4ος αι. π.Χ.) από τον Αλέξανδρο Α' μέχρι τον Αλέξανδρο Γ', δηλαδή τον Μέγα Αλέξανδρο. Τις κατακτήσεις τους δείχνει ένας χάρτης του κόσμου όπως τον γνωρίζουμε σήμερα, πάνω στον οποίον βρίσκεται ένας άλλος χάρτης με τον τότε γνωστό κόσμο, όπως τον περιέγραψε ο Αριστοτέλης. Σύμφωνα με αυτόν, ο κόσμος είχε σχήμα αμυγδάλου και περιβάλλεται από νερό. Ο Αλέξανδρος πήγε μέχρι τα ανατολικά σύνορά του και ήθελε να συνεχίσει για να δει τι υπήρχε πέρα από αυτά. Ο στρατός του όμως αρνήθηκε. Φαίνεται μάλιστα πως προετοίμαζε και την κατάκτηση της Δύσης προς το Γιβραλτάρ, πράγμα το οποίο σήμορα θα έκανε αν δεν τον προλάβαινε ο θάνατος. Αν το είχε κάνει, η Ιστορία θα ήταν εντελώς διαφορετική.

Το πέμπτο μέρος της έκθεσης είναι θεματικό και παρουσιάζει την κοινωνία των μακεδονικών βασιλείου, ενώ το έκτο τμήμα είναι αφιερωμένο στην καλλιτεχνική παραγωγή, όπου μπορούμε να δούμε αριστουργήματα χρυσοσοχοΐας, υαλουργίας και περιαμβής. Το έβδομο τμήμα είναι επίσης θεματικό και είναι αφιερωμένο στη θρησκεία και τον θάνατο.

Έπειτα επιστρέφουμε στη χρονολογική παρουσίαση με το δύγδο τμήμα που είναι αφιερωμένο στην κατάκτηση της Μακεδονίας από τους Ρωμαίους. Εκεί έχουμε ευρήματα ακόμα και του 17ου αι. μ.Χ. που δείχνουν ότι ο Αλέξανδρος εξακολούθησε να είναι παρών στη μνήμη των κοινοτήων της Θεσσαλονίκης, όπως, για παράδειγμα, των Σεφαραδιτών. Τέλος, το ένατο τμήμα είναι αφιερωμένο στη γέννηση του μύθου του Μεγάλου Αλεξανδρου. Τα έργα που τον απεικονίζουν δείχνουν ότι θεοποιήθηκε πολύ νωρίς μετά τον θάνατό του και πως ο μύθος του εξαπλώθηκε γρήγορα σε Δύση και Ανατολή.

Με ποια ευρήματα κλείνει η έκθεση;
Με κεφαλές του Αλεξανδρου, αλλά και με μια μεγάλη πέτρα όπου μπορεί κανείς να δει σκαλισμένη την επιγραφή "Θεσσαλονίκη Φιλίππου Βασιλισσα". Η Θεσσαλονίκη ήταν ετεροθαλής αδερφή του Αλεξανδρου και σύζυγος του Κασσάνδρου, του ιδρυτή της πόλης, στην οποία έδωσε το όνομα της γυναίκας του. Η πέτρα αυτή βρισκόταν στο βόρειο μέρος της αγοράς της Θεσσαλονίκης.

Έκει υπήρχε ένα ιερό όπου λατρευόταν η οικογένεια του Αλεξανδρου. Η έκθεση τελειώνει με τέσσερα χρυσά μετάλλια του 3ου αι. μ.Χ., ένα από οποία απεικονίζει την Ολυμπιάδα, ένα άλλο τον Φιλίππο και τα άλλα δύο τον Αλέξανδρο.

Βλέπουμε λοιπόν ότι πέντε και πλέον αιώνες μετά τον θάνατό του, η λατρεία των ανθρώπων προς την οικογένεια του ήταν το ίδιο ζωτανή και αυτό αποτελεί σημαντική μαρτυρία της μεγάλης φήμης του. Ακόμα και σήμερα η χαρισματική του προσωπικότητα είναι γνωστή σε όλον τον κόσμο.

Πώς σας υποδέχτηκαν οι Έλληνες συνάδελφοί σας;

Με μεγάλη ζέση και ενθουσιασμό. Η συνεργασία μας ήταν άψογη από τη σύλληψη της έκθεσης έως την ολοκλήρωσή της. Δεν υπήρξε κανένα εμπόδιο, καμιά δυσκολία. Να φανταστείτε ότι ο κατάλογος των εκθεμάτων είχε ολοκληρωθεί πριν ακόμα ζητηθεί επίσημα από το Λούβρο. Τον Σεπτέμβριο του 2010 ο κ. Γερούλανος είχε στείλει την επιστολή έγγρισης του δανεισμού των περίπου εξακοσίων εκθεμάτων πριν καν τη ζητήσουμε. Τα πράγματα έγιναν σχεδόν αντίστροφα. Ήταν μια καταπληκτική εμπειρία.

Ποια είναι τα μέρη της έκθεσης;

Το πρώτο μέρος είναι αφιερωμένο στην ιστορία των αρχαιολογικών ανασκαφών